

Tema
2. oktobar, 2021. 00:15

(3)

ISTORIJA

Crnogorski rodoljubi, ustanici i emigranti u otporu agresorskom velikosrpskom infernu (1919-1924)

Crnogorci u domovini okovanoj, i u egzilu, stradali su zbog svoje predane borbe za pravo, čast i slobodu Crne Gore i crnogorskog naroda

PA/Arhiva

Savo RASPOPOVIĆ

Službeno glasilo Kraljevine Crne Gore, u egzilu, »Glas Crnogorca«, Nej kod Pariza, od 27. jula 1919., godina izlaska 47, br. 75, na str. 4 obavljuje pismo **Rada Krivokapića**, crnogorskog emigranta u Parizu, koji je iz Crne Gore proganjan, uhapšen i utamničen, te je potom izbjegao od okupacionog srpskog terora. Rade Krivokapić je to pismo napisao u Parizu 31. juna 1919. godine. U njemu on navodi kako je od strane vlasti uhapšen, te da je tamnovao četiri i po mjeseca, da je mučen, ali i da je uspio pobjeći.

Pored ostalog, on piše i ovo: *»Čitava sela, naročito oko Nikšića su razrušena i opljačkana od strane Srbijanaca. Srbijanci zabranjuju i nošenje crnogorskog ruha, a naročito kape. Izrodi i plaćenici srbijanski uzeli su šajkaču, ili su na crnogorsku kapu stavili Petar I (P I)**[1]** umjesto Nikola I (N I). Međutijem, ogromna većina naroda, muško i žensko, stavili su kao u velikoj koroti crno na kapu, pošto im je zabranjeno nošenje crnogorske kape. Narod je tim baš pametno rekao što misli o sadašnjem položaju Crne Gore«*, navodi crnogorski patriota Rade Krivokapić.

pobune u crnogorskoj izbjegličkoj vojsci u Italiji, primarno u Gaeti (kad je došlo do polarizacije na pristalice i protivnike **Jovana S. Plameneca**), te da su italijanske vlasti pristupile razoružanju crnogorskih oficira i vojnika, označavale su, u osnovi, posljednju etapu u likvidaciji crnogorske izbjegličke vojske i političke emigracije na tlu Italije. **Atilo Viđevano**, pukovnik italijanske vojske, je po nalogu svoje vlade, odnosno, njenog ministra spoljnih poslova **Karla Sforce**, dobio zadatak da razoruža crnogorski odred u Gaeti. On je tokom marta i aprila 1921. godine bio u Gaeti da bi sproveo Sforcin nalog da se energičnim mjerama riješi pitanje crnogorskih izbjeglica i trupa u Gaeti.

> ***Samo neka pobijedi vjekovima slavna Crna Gora***

Pukovnik Atilio Viđevano sprovodio je u djelo dobijeni zadatak razoružanja crnogorskog odreda u Gaeti, čije je pripadnke u manjim grupama upućivao u razna mjesta u Italiji. O stanju među Crnogorcima u Gaeti Viđevano je izvještavao Sforcu. Pukovnik Viđevano bio

suprotsvaljeni u različite tabore, da je dominirao nered i neposlušnost, teda je od ukupno 1. 212 oficira i vojnika, njih 487 odlučilo da ostane u Gaetu, a da je njih 725 dalo saglasnost da odu iz Gaete i pođu u druga mjesta ili se vrate u Kraljevinu SHS. Viđevano je učinio prijedlog da crnogorski odred treba razbiti i rastrjerati na dva načina: prekidajući njegovo izdražavanje i slanjem preostalih vojnika i oficira u druge zemlje.

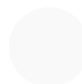
Taj izvještaj pukovnika Viđevana upućen je Sforci, **Rodinu** i **Badolju** i nosi natum 28. maj 1921. godine. Potom je ministar rata u italijanskoj vladi **Đulije Rodino** zapovijedio svim područnim komandnatima da okončaju rasturanje crnogorskih vojnih formacija u Gaeti, Sulmoni, Paduli i Viktoriji. Njegova naredba predviđala je i protjerivanje tih crnogorskih izbjeglica iz Italije. Crnogorska vlada je preduzela nužne korake da spriječi realizaciju pomenute Rodinove naredbe. Ubrzo je Vlada **Đovani Đolitija**, u kojoj je ministar rata bio Đulije Rodino, a spoljnih poslova Karlo Sforca 21. juna 1921. godine podnijela ostavku, a 27. juna 1921. godine i

izdejstvuje da promijeni stav prema crnogorskim trupama u Italiji, ali u tome nije uspjela. Potom je krajem 1921. godine rasturena crnogorska vojska u Italiji i ako je crnogorska vlada formalno njen prestanak konstaovala 1922. godine.

General **Milutin M. Vučinić** je, kao ministar vojni i, docnije, Ministar Predsjednik, pokušao tokom 1921. godine sve što je bilo u njegovoj

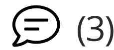

teško. Tako je 14. marta 1921. stigao s tim ciljem u Gaetu u svojstvu vojnog ministra, đe su grupe pobunjenih crnogorskih oficira i vojnika odbile da ga pozdrave i dočekaju zbog čega je on bio primoran ode za Formiju, a potom i za Rim. Takođe, sva nastojanja divizijara Milutina M. Vučinića od kada je preuzeo kormilo crnogorske Vlade u egzilu, da se spriječi rasturanje crnogorskih trupa u Gaeti i drugim gradovima, odnosno, da zaustavi njihovo raspuštanje i razoružanje od strane italijanskih vlasti nijesu donijela plodotvoran rezultat.

Naime, kad je formirana nova italijanska vlada 4. jula 1921. godine na čelu sa predsjednikom **Ivano Bonomijem**, crnogorska vlada u egzilu, koja je tih dana formirana na čelu sa divizijarom Milutinom M. Vučinićem, pokušala je da izdejstvuje podršku i pomoć za svoju djelatnost od nove italijanske vlade i da spriječi rasturanje crnogorskoih trupa u Gaeti i drugim mjestima. Divizijar Milutin Vučinić je gajio nade da u tim akcijama može zadobiti povjerenje i podršku Bonomijeve Vlade. Pokušavao je da vjeruje da je italijanska vlada

pokazana nerealnim i koja su izigrana, divizijar Milutin M. Vučinić je izložio u pismu komandiru **Krstu Zrnovu Popoviću**, potonjem komandantu »Crnogorskih trupa u Gaeti«, koje mu je iz Rima poslao 11. jula 1921. godine. U tome aktu Milutin M. Vučinić obavještava Krsta Z. Popovića o promjeni italijanskog političkog kursa u odnosu na Vladu crnogorsku i Crnogorske trupe u Italiji, apelujući pritom na njega da utiče na crnogorske vojnike i oficire da treba biti strpljiv, da je položaj crnogorske Vlade poboljšan i da se do maksimuma izbjegavaju sukobi sa italijanskim vojnim vlastima. To pismo glasi ovako:

»Gospodinu Komandiru Krstu Popoviću – Gaeta

Po svima Vašim izaslanicima vidim vaše veliko nestrpljenje i uzbuđenje. Razumijem vaš težak položaj, ali isti sada mora da je u mnogome poboljšan, jer vam je, kako me izvještava italijansko Ministavrstvo Vojno, otvoren kredit kod tamošnjih vaših dosadašnjih povjerilaca, te ste, u tome pogledu, u mnogo boljem položaju od vaših drugova u Rimu. Imajte

najkraćem vremenu povoljno riješeno. S toga vam svijema ponovo preporučujem strpljenje, red i poslušnost, a prema italijanskim vlastima i vašim italijanskim drugovima najkorektnije ponašanje.

Da ovo posljednje naročito naglasim, navodi me to, što sam izviješten kao da ima nekih koji podstiču na neispravnost i nesporazume prema italijanskim vlastima i vojsci. Takvim postupcima odmah stanite na put, jer nije isljučeno da ima i takvih, koji bi željeli da pođu svojim kućama, ali neće da to učine otvoreno nego bi radi bili izazvati kakvi konflikt te da svi na silu budete upućeni u Jugoslaviju. Ako zbilja postoji takvih agitatora, to mi hitno dostavite njihova imena. Za Kraljevsku Vladu je od velikoga interesa znati za svaki događaj u Crnoj Gori, pa, kako čujemo, da dolaze privatna pisma o tome kako se postupa sa onijema koji su napustili barjak i pošli u Crnu Goru, to mi odmah uputite svako tako pismo ili depešu, pošto se adresat sa sadržinom upoznade.

Predsjednik Ministarskog Savjeta,

Ministar Vojni: Divizijar Mil. Vučinić, s. r.«

Tema
2. oktobar, 2021. 00:15

(3)

Divizijar Milutin M. Vučinić je, u svojstvu ministra vojnog i predsjednika crnogorske Vlade, 3. avgusta 1921. godine »Komandi Crnogorskih trupa« u Gaeti uputio pismo, koje je odisalo optimističkim tendencijama. Ono je glasilo ovako:

»Još nije svršeno naše pitanje. Još nije svršena naša borba za našu pravednu stvar. Još od nas traži naša draga Otadžbina da

heroje, te stoga i nada se, da ćete i dalje ostati nepokolebljivi, kao što ste bili u teškim danima iz skore prošlosti.

Sjetimo se kroz kakve muke i požrtvovanja su nam stvorili naši pretci slavu kojom smo se mi ponosili. Kroz najkraće vrijeme biće vam saopštena konačna odluka, koja će biti dostojna naše prošlosti i naše časti.

I ministar spoljnih poslova Italije izvolio je reći u pitanju Crne Gore, da je isto međunarodnog karaktera i da ono ima čekati svoje rješenje, kao i da će se svaka manifestacija volje crnogorskog naroda uzeti u obzir i poštovati. Što znači da Vlada Kraljevine Italije ne prizanje dosadašnje manifestacije te volje, jer su bile izražene pod tuđinskom vojnom okupacijom.

Između ostaloga Ministar je izjavio žaljenje za postupke koji su učinjeni protivu crnogorske vojske od strane organa italijanske vlasti.

Crnogorska Vlada sada radi kod italijanske Vlade da se nađe jedan modus kako bi se izašlo u susret našim materijalnim potraživanjima.

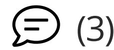
Ministar Vojni

Predsjednik Ministarskog Savjeta,

Divizijar Milutin M. Vučinić«

Crnogorci u domovini okovanoj, i u egzilu, stradali su zbog svoje predane borbe za pravo, čast i slobodu Crne Gore i crnogorskog naroda. O njihovom mučeništvu i žrtvovanju za crnogorsku slobodu i nezavisnost svjedoči i naredni istorijski izvor.

Naime, emigrantski crnogorski list "***Amerikanski Glas Crnogorca***", zvanični organ "Saveza nezavisnih Crnogoraca" u Americi, koji je izlazio u Čikagu, godina II, broj 11, od 29. marta 1924. godine, na strani 1 i 2 objavljuje tekst, t.j., pismo crnogorskih ustaničkih četovođa od 6. februara 1924. godine upućeno u Americi crnogorskom egzilantu poznatom i uglednom komiti i arhimandritu Crnogorske pravoslavne crkve - **Nikodimu Janjuševiću**. U tome pismu, kojeg objavljuje "Amerikanski Glas Crnogorca", navodi se, između ostalog, da su na komitski zbor došli 600 crnogorskih gerilaca i dodaje: *"Svi smo zakletvu položili jedan*

oslobodimo pa makar da ćemo i mi svi glave izgubiti.

E moj dragi Nikodime da ti je bilo viđeti kako su nam pričali oni koji su gledali, kako je srbijanska vojska i oficiri postupala sa Raspopovićem i njegovim društvom, sa mrtvim tijelima. Oči su im vadili, noseve su im osijecali bajonetima, utrobice su im vadili, lice svakome su nagrdili, svakome sa bajonetima tijelo isparali, tako su im tijela nagrdili od kako istorija ljudskoga čovječanstva na šaru zemaljskome pamti, niko niskim nije tako učinio kao što su oni sa Raspopovićem i njegovim društvom.

Pored ovoga ostale muke i pritisak na naš žalosni narod Crnogorski, to ti brate ne mogu nikako opisati velike strahote i grozne muke i takvi pritisak da niko nikuđ maknuti ne može; tako nije bilo ni u vrijeme cara Nerona i Dioklecijana kad su Hrišćane mučili i bacali lavovima", kaže se u tome dokumentu i konstauje da su arhimandritu Nikodimu Janjuševiću poslali slike Sava Raspopovića i drugova, naglašavajući *"da im jednom njihove sjenke poljubiš i opoješ svetu liturgiju i druga*

četovao *"kao prosti vojnik više od dvije godine kroz Crnu Goru. Znamo i to, da su tebe Savo i Marko Raspopovići i serdar Mujo Bašović pričasni kao lični pobratimi. Znamo da ćete ova njihova slika kao i ovo pismo duboko potresti, žao tih je svijeh kao braću. A osobito pobratime, dobro nam vjeruj da ćemo ih dostojno osvetiti"*, piše "Amerikanski Glas Crnogorca".

Glasilo "Crnogorske narodne stranke seljaka i radnika" i "Crnogorskog potpornog Saveza" u Sjedinjem Američkim Državama – "Crnogorski Glasnik", Detroit, god IX, broj 56 od 15. maja 1924. godine, na strani 3 obajvljuje i pismo supruge Sava Raspopovića, nakon njegove pogibije, Petrane Savove

"Uredništvu Crnogorskog Glasnika, Detroit, Mičigen.

Slava dičnim Crnogorcima, koji su u tuđini pored svih muka i prepona, kao i onima na domu, koji vjerno i viteško brane zastavu Otadžbine. U toj svetoj borbi vaša Organizacija ne zaboravlja one, koji se žrtvuju i žrtve ništa ne žale, kad znadu da borba neće prestati, kad je vode borci i patrioti, zagrljeni bratskom slogom.

Vaš poštovani list kavaljerski je branio i poštovao mog pokojnog muža i njegove drugove.

Brojevi vašeg lista utjeha je u crnogorskim porodicama.

Isto tako ne mogu propustiti priliku a da ne zahvalim vam na pažnji, koju ukazaste meni i mojoj djeci u pozivu, koji ste oštampali u 53 broju vašeg glasila.

Ovdje je stanje očajno za izostale Crnogorce. Zauzimanjem dobrih ljudi jedva sam se spasla. Prilike su takve da se moram

Meni sve što budu braća Crnogorci iz Amerike poslali, poslužiće mi mjesto krova, i za nasušni hljeb za prve dane, dok se povratim u popaljeni i ocrnjeni dom.

Ali sve prosto, samo neka pobijedi vjekovima slavna Crna Gora".

Crnogorski emigrantski list *"Crnogorski Glasnik"* u istome broju poziva crnogorske eglizante da pomognu materijalno porodicu **Sava Raspopovića**, koja je vrlo oskudno živjela u progonstvu u Rimu. U vezi s tim Uredništvo "Crnogorskog Glasnika" apeluje ovo:

"Ne oglušite se, Crnogorci, na gornju izjavu; odvojite od vaših zalogaja i pomozite djecu heroja Sava Raspopovića".

[1] Petar I Karađorđević.

MR NOVAK ADŽIĆ, DOKTORAND ISTORIJSKIH NAUKA

ISTORIJA

ZA PRAVO ČAST I SLOBODU CRNE GORE

analitika

Tema
2. oktobar, 2021. 00:15

(3)

Ovaj par zarađuje 30 hiljada! Sve pomoću ovog jednog metoda

Radulović će tražiti od Krivokapića potpredsjedničko mjesto za PZP

Od 2019. otvoreno 29 predmeta vezanih za dječju pornografiju

700 evra u sat vremena? Novi trik za zaradu. Dovoljno je samo...

Vlada Crne Gore bez stava o privremenom prihvatu migranata iz Avganistana

100% prirodni preparat za liječenje dijabetesa

PROČITAJ JOŠ...

United Media kupuje Vijesti

Sjutra sunčano, do 26 stepeni

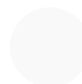

Grupa „Smetaj!“: Neopoziva ostavka Bratić zbog brutalne diskriminacije po nacionalnoj i vjerskoj osnovi

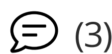

Komentari (3)

Želite li da podijelite Vaše mišljenje sa drugim čitaocima? Napišite komentar i započnite diskusiju.

Tema
2. oktobar, 2021. 00:15

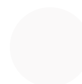

Adresa

 19. decembra 5 81000 Podgorica

 +382 67 204 700

 portalanalitika@t-com.me

Analitika

Tema
2. oktobar, 2021. 00:15

Igor i Vlado podcast

Extra TV preporuka

Savremena karijatida